

Млади и успешни људи из народа, генерацијски сродни иако различитих идејних полазишта, с правом су поставили питање Треће Србије данас. Тешко да има иког озбиљног слободномислећег интелектуалца у Србији коме се није смучила идеолошка теорија и пракса и Прве и Друге Србије, и то из више оправданих разлога. Да пробамо најпре да дефинишемо шта се обично подразумева под овим идеолошким одредницама, рачунајући и етикете које углавном површно и нетачно осликавају ове феномене и више служе за политичку дисквалификацију друге стране, све време промашујући суштину.

Прва Србија

Под Првом Србијом у ужем смислу подразумева се период и систем вредности када је на власти био режим Слободана Милошевића, а то значи године ратова, санкција, инфлације, економског и културног пропадања, грађанских сукоба. Она себе идентификује као заштитника националних и државних интереса, као и социјалних права грађана. У ширем смислу Првој Србији се често жели наметнути етикета ретроградности, заосталости, немодерности, ирационалних противљења савременом свету, племенске митоманије, тоталитаризма, често чак и фашизма. Усудио бих се рећи да све три горепоменуте и из различитих углова или интереса дате дефиниције не погађају у центар Прве Србије.

Колико се грађански рат у бившој Југославији могао избећи, каква је улога међународних центара моћи у изазивању и подгревању тога рата, колико је тај режим био демократски или не, шта су његови економски добри, а шта лоши потези, сложена су питања и не решавају се системом етикетирања већ озбиљним анализама којих је тако мало. Долази време да се о свему томе проговори објективно и без оптерећења патолошким антимилошевићизмом, на начин на који је Слободан Јовановић, као велики противник режима краља Александра Обреновића, објективно пресудио и о добрим и о лошим резултатима обреновићевске епохе српске историје.

Међутим, идентитет Прве Србије не налази се у овим темама, већ у њеној неаутентичности, која је корен њеног постанка и њене пропасти. Прва Србија је један велики лажњак, као што је њен првоборац био лажни цар, лажни пророк и лажни месија.

Прва Србија заправо није Србија већ посуновраћена и безлична, мала посткомунистичка Југославија. Она је менталитетски производ југословенства које је једна окамењена друштвена форма нерада, каријеризма, непотизма и некреативности сваке врсте. Идеолози и гласноговорници Прве Србије углавном су обични апаратчици свих режима, јалови интелектуалци без моралног квалитета, сарадници тајних служби, шампиони негативне селекције и ветерани привилегованог живота на државним јаслама. Партизанска и четничка деца одавно су се помирила у освајању друштвених монопола, приватизацији социјалистичких предузећа чији су били директори, позоришној представи вишестраначја и подели колача власти.

Мало везе има Прва Србија са аутентичном Србијом и са истинским вредностима духовности, социјалне солидарности и родољубља из наше прошлости. Иначе би већ изнедрила Николаја Велимировића, Слободана Јовановића, Милоша Црњанског, Драгишу Васића, Српски културни клуб, Богомољачки покрет или било ког аутентичног великана, мисао или дело. То је било немогуће зато што је Прва Србија настала као хибрид у југословенству изгубљеног националног идентитета, удбашког национализма, црвене буржоазије, јагњећих бригада и голе жеље вечитог остајања на власти односно уживања у друштвеним повластицама. Као деца титоизма они у Кумровцу нису учили ништа о Србији, већ само о томе како религију као тзв. опијум за народ и тзв. српски национализам као главног кривца за све лоше односе међу народима и народностима заменити са дрогом југословенства и лажима братства и јединства, под чијим су се фразима крили бедни каријеризми и јадно партијско бескичмењаштво.

Само таква духовна и морална друштвена клима, само такав општи вредности амбијент Прве Србије, накалемљен на кафански патриотизам 90-их, могао је да изнедри тај наказни спој турбофолка, турбохероја и турбонационализма. Празна музика, празна забава, празни патриотизам, празни интелектуалци и политичари, то су културни домети Прве Србије. А на другој страни јага за функцијама, корупција, тајкунизација, премрежавање целог друштвеног живота личним и страначким интересима, бесмислом и празнином, одсуство било каквог реда и поретка, владавине личног квалитета, рада и закона. Прва Србија је титоистичка симбиоза наслеђене источњачке лењости и ништавила и жељене западне поткултурне испразности и безвредности.

Није, дакле, дефиниција Прве Србије у одсуству људских права и грађанских слобода, ратнохушкачким изливима и економској беди, већ у неаутентичности, моралном паду, духовној сиротињи, културолошкој празнини и компромитованости сваке националне идеје, става и чина.

Никада Прва Србија није смела да представља оно што није – Србију. Она је могла бити и још увек јесте једино лажна, вештачка и полицијска творевина малих људи са великим личним амбицијама. Зато мешати Прву Србију и Србију значи чинити велики грех према нашој Отаџбини и свесно или несвесно не разликовати подметнуту превару, манипулацију и злоупотребу од праве истине.

Друга Србија

Друга Србија настала је као интелектуални одговор и немирење са вредносним системом Прве Србије, оличене у годинама расплета Милошевићевог режима и ратова у бившој Југославији. Према спољашњој сопственој етикети у њеном корену стоји покушај изградње грађанске и демократске свести у српском друштву и подизања Србије у раван савременог света и модерних друштвених трендова. У ширем смислу, Другој Србији је приписана етикета издаје, плаћеништва и доушништва за рачун страних центара моћи који су радили и раде на распаду Србије.

Ништа од овога није бит Друге Србије. Њена се истина крије под маском напредности и цивилизацијских достигнућа, а у себи садржи исто тако једну огромну неаутентичност, неоригиналност и утопију.

Друга Србија заправо није Србија већ обрнуто преврнута Југославија, земља које нема, земља дембелија, обећана (лудом радовање!) Југославија на Западу, формирана од поражених снага на Осмој седници Комунистичке партије Србије. Друга Србија је заправо, а да то мало ко зна, старија сестра Прве Србије. Она је карактерни нуспродукт југоносталгије као друштвеног обрасца заснованог на нереалним очекивањима, незаслуженим наградама, кредитном животу и погледу на свет који сматра природним да неко други ради за тебе и да живиш добро без обзира на свој рад. Перјанице и паметњаковићи Друге Србије долазе из истог комунистичког шињела: татини и мамини синови и кћери из београдског Круга Двојке, каријерне бирократе, омиљени режимски дисиденти, удбашки цинкароши, идеолошки превртачи и политички прелетачи, слуге свих режима, српски наречени: продане душе.

Другу Србију чине деца комунизма и Брозових џелата, која су од малих ногу била мажена и пажена, школована на „мрском“ Западу, припремљена да успеју у свакој

комбинацији, рођачки испреплетаних веза широм политичких, привредних, културних, уметничких и медијских установа и функција, вечити стипендисти и пројектована алтернатива.

Какве везе има Друга Србија са аутентичним Западом и са правим вредностима радне етике, друштвене одговорности и патриотизма? Зар је у њеним редовима поново рођен један Милан Ракић, грађанска породица Настасијевић, Исидора Секулић и други аутентични представници нашег Запада? Зар је изузев мржње према своме пореклу, одрицања од властитог националног идентитета и болести зависности од привилегија Друга Србија дала ишта друго? То је и немогуће зато што је Друга Србија у својој суштини саможива и арогантна псеудоелита рођена укрштањем партизанске карактерне бахатости, југословенске животне површности, западњачког вредносног талоба и сталне потребе за освајањем и доминацијом. Као Титови пионери они су остали на пола пута између Истока и Запада, узимајући само оно најгоре са обе стране света и представљајући своју интелектуалну бижутерију домаћој јавности као злата вредан систем вредности.

Управо таква интелектуална клима и друштвени амбијент Друге Србије рађа и рађаће увек само полуинтелектуалце, стручњаке за све професије, тоталитарне идеологе и егзекуторе, аутошовинистичке екстремисте и мазохисте. Идеолошки прапорци који звече, туђиноманија, уметност без уметности, грађанско празнословље, то су културни домети Друге Србије. А на другој страни: бити увек на положају, стипендији и кредиту, алаво примати паре од свих сумњивих домаћих и страних донатора, усмеравати друштвени живот ка интелектуалној аутоцензури и националном самоодрицању. Друга Србија означава присуство говора мржње, нетрпељивости и тортуре према свему другом и другачијем од њихове идеолошке и још више кругодвојкашке фамилије, као и одсуство било какве вредносне утакмице, личног напора, заслуга и дужности. Друга Србија је трула комбинација титоистичких џабалебаровића и западних утописта, који у Европској Унији сањају Пету Југославију.

Илузорно је и крајње погрешно, дакле, у Другој Србији видети неки дериват Запада, симбол демократије и толеранције, друштвеног напретка и бољитка, већ је она један велики монополиста друштвених функција, ретроградна духовна снага, морално назадна и дубински супротна свим грађанским интересима.

Никада ни Друга Србија не би смела да представља оно што није – Србију. Она јесте и биће увек једино национална кривотворина ситних душа са крупним личним афинитетима. Зато заменити Другу Србију и Србију представља страшну опасност за

Трећа Србија: Изнад Прве и Друге

Пише: Бошко Обрадовић
понедељак, 19 октобар 2009 11:00

нашу државу и свесно или несвесно излагање нашега друштва новој подметачини и деформацији грађанског и националног карактера и интереса.

Нема једне без друге

Прва и Друга Србија егзистирају једна на рачун друге, хране се једна другом, зависне су једна од друге и често свој идентитет заснивају искључиво на негацији оне од себе другачије Србије, немајући притом ништа аутентично своје да понуде. Могло би се чак рећи да једна без друге не би ни постојале, нити имају смисла постојања. А могло би се и то закључити да систематски одржавају постојање оне од себе другачије Србије, како би међусобно поделили сву власт и друге друштвене монополе и спречили рађање Треће Србије.

Јер, они су заправо исто. То су стари другари из пионирских јутара са Дедиња, преподневних ђачких екскурзија стазама комунистичких хероја, из студентских, марксистичких дана и козарачког кола 1968, философских и псеудодисидентских поподнева са Корчуле и Београда, туристичких студијских вечера на Западу, плагијатских ноћи крај Хајдучке чесме уз пастирски псеудорок „Бијелог дугмета”, а највише из тамних поноћних и подземних удбашких и других доушничких канцеларија и фондова.

Нема Прве Србије без Друге, и обрнуто. То што су уз помоћ политичких и медијских манипулација успели да поделе српски народ на симпатизере једне или друге стране, да убеди да су међу собом различити и завађени, и да, мимо њих, Треће Србије самим тим нема и не може бити, већ да можемо бирати само између њих две, њихов је највећи животни успех.

Трећа Србија: Изнад Прве и Друге Србије

Шта је онда Трећа Србија, та права, аутентична, једина Србија, којој су нам замаглили лик и убедили нас да не постоји? Где је она од нас сакривена, како да је пронађемо, како да јој се вратимо, како да је изнова заволимо, како да више никада не дозволимо да нам је отуђе?

У потпуности верујем да је Србија увек била, ако не у целини а онда у својим најбољим представницима и главној народној историјској оријентацији кроз векове: домовина побожности, радиности, правдољубивости, животне радости, љубави према свом завичају, гостопримства, социјалног заједништва и међусобне помоћи и у добру и злу. Кома ова слика Србије изгледа као бајка која нити је када постојала у прошлости нити ће када постојати у будућности, тај нити познаје, нити воли, нити жели такву Србију, која је историјска чињеница. Довољно је погледати сведочанство једнога странца, најпоузданијег сведока и пријатеља нашег народа, др Арчибалда Рајса, који до краја искрено говори о свим нашим великим врлинама и исто тако великим манама. Али из тог његовог епохалног пријатељског завештања са пророчким насловом „Чујте Срби” ми се можемо уверити да је једна веома морално квалитетна и достојанствена Србија реално постојала, као што можемо открити где и како почиње порођај Прве и Друге Србије, лажног национализма, личних интереса, похлепе и одрицања од себе и свога, чија је заједничка бабица увек била српска интелигенција.

Оно што је за нас у овом часу важније, јер смо постали свесни генезе пропасти коју су проузроковале Прва и Друга Србија, као и карактерног обољења српског народа кога је још Рајс на време дијагностификовао као моралну и интелектуалну поквареност, јесте да се окренемо ка оним исто тако генетским потенцијалима, системима вредности и моделима живота који су, дакле, не само машта или далека прошлост већ историјска стварност и могућа будућност. То све значи да се у српском народу на власт, у дух времена, у све поре друштва, у образовно-васпитну и културну политику, на медије, као популарни друштвени тренд, ствар престижа и такмичења, морају вратити заборављене, запуштене, ненеговане, систематски одстрањиване и рушене, до корена сасечене традиционалне вредности и заједнице, у најдушекориснијем и социјално најодговорнијем укрштању са савременим технолошким иновацијама и другим квалитетним знањима и стандардима савременог света.

Нас, по речима Светог Николаја Српског, неће спасити вештина него врлина, што значи да је на првом месту аутентичне Србије постављање врлинског живота на место које му припада у друштву. То конкретно значи насељавање друштвеног живота оним системом вредности који подстиче и награђује врлину. Све велико у српској историји незамисливо је без специфичног моралног својства чије губљење означава и нестанак аутентичног Српства. Најпростији српски национални програм био би и довољан: обрнути наглавачке читав данашњи друштвени систем вредности - искорењивати нерад, корупцију, недисциплину, непоштовање закона, болести зависности, белу кугу, социјалну небригу, београдизацију, погубне деобе, политичке и тајкунске паразите, а мотивисати и улагати у приватно предузетништво, радне навике и елан, поштење и правосуђе, здраву храну, животну средину, духовне и физичке активности, рађање и вишедетне породице, социјално старање о ближњима, јединство духа и акције, село, владавину закона,

политичке и економске слободе, али и друштвене одговорности. То да нам буде и Прва и Друга и Трећа Србија, и да се у овоме међусобно такмичимо, надмећемо, боримо и побеђујемо.

Како треба да изгледа Трећа Србија

Трећа Србија треба да буде постављена на неидеолошким темељима и вредносном кључу по коме ће се форсирати људски квалитети и правити позитивна селекција. У њој, ако и постоји, не сме да влада идеолошка задртост било које врсте и учаурености, као ни различити системи негативне селекције по било којој основи: породично-наследној, партијско-идеолошкој или коруптивној. Млади лидери ће се бирати по моралним квалитетима, општим и специјалним способностима, заслугама и степену пожртвованости, а не по полтронству, слаткоречивости, лактању и клановским талентима.

Трећа Србија треба да сматра нечасним сваку бахатост и насиље, искоришћавање ближњих, социјално неодговоран монопол и нехумани екстрапрофит. Трећа Србија не сме себи више никад да дозволи необразованост, неучење светских језика, непознавање информационих технологија, техничких, правних и еколошких стандарда, било какву мржњу, провинцијалне комплексе ниже вредности, надменост или површност.

Трећа Србија је окренута на све четири стране света: и на Запад (разликујући Дивљи од Питомог), и на Исток (на првом месту Православни, али и Блиски и Далеки, све до Кине и Индије), и Север (посебно Скандинавију) и Југ (Хришћански Медитеран и Латинску Америку). О свима њима Трећа Србија се информира из прве руке, аутентично са извора, без посредника, предрасуда, идеолошких оптерећења и других комплекса, желећи да свуда учи и примењује на себи оно што је добро и корисно, свуда представљајући себе у најбољем светлу, бринући о остварењу својих националних интереса и једино у том контексту тражећи себи пријатеље и савезнике.

Ако Србија о којој говоримо не наметне сама себи један потпуно нов национални дух и карактер, националну самодисциплину и одговорност, вољу и прегалаштво, суздржаност и скромност, праштање и помирење, саборност и мобу, веру и наду, очување националног идентитета и посвећеност националним интересима, она нема шта да тражи у времену које долази.

Нова нада или нова превара

Трећа Србија имаће смисла само ако не постане као Прва или Друга. А да то не постане мора бити неидеолошка, надидеолошка платформа за надилажење подела и промоцију свих потребних квалитета у српском друштву и држави. Мора бити верујућа, вредна, радна, морална, поштена, одговорна, одушевљена, самодисциплинована, образована, слободномислећа, организована, законољубива. Мора за своје највеће непријатеље прогласити лењост, корупцију, неактивност, гордост, лаж, тоталитаризам било ког типа, негативну селекцију, странчарење, неписменост било које врсте, неправду.

Шта су њени највећи изазови? Прво искушење за Младу Србију која буде стварала Трећу Србију биће да одмах не похрли у страначку политику као наизглед једини начин друштвених промена у Србији. Тамо суверено владају Прва и Друга Србија, контролишу сваки пролаз и пут, затворили су све прилазе и пропуштају само поткупљене и уцењене. Свако ко мисли да може променити Прву или Другу Србију или их лако надвладати само својим добрим намерама, грдно се вара, јер има посла са врхунским технолозима одрживог развоја властољубља и бескрупулозним менаџерима бескрајних монопола. Они не знају и немају ништа друго и не би могли живети ни постојати без својих наследних привилегија, тако да ће се за њих борити до последњег даха. А њихов пад могућ је само као пуноћа времена њиховог унутрашњег потпуног губитка смисла и самоурушавања у властитој испразности и лажи, и нашег организоване припреме да не будемо као они.

Друго искушење Треће Србије јесте стварање консензуса око минимума националних интереса око којих више нема никаквих дилема и разлика међу нама. Како одабрати оне кључне теме и практичне начине функционисања у оквирима којих може да се ради заједно без обзира на идејна полазишта, а како идеолошким и другим различитостима направити атмосферу у којој могу природно да постоје и буду неговане на друштвену корист, а не постану извор драматичних сукоба и цепања националног бића, питање је сад.

Њено треће и најважније искушење јесте да ли ће бити и остати аутентична, самосвојна, неподмитљива, надстраначка, креативна, посвећена, пожртвована и подвижничка Србија. Ако се брзо потроши у дневно-политичкој баруштини у коју ће је увлачити Прва и Друга Србија, јер то је њихово место становања и успеха, ако не извуче историјске лекције и допусти себи било који нови луксуз подела и раскола, ако одступи од

Трећа Србија: Изнад Прве и Друге

Пише: Бошко Обрадовић

понедељак, 19 октобар 2009 11:00

врлинског живота и примера, ако изда саму себе - Трећа Србија биће само нова превара, иако је у овоме часу велика и нова нада.

Можемо ли зауставити врзино коло Прве и Друге Србије, може ли се подељена Србија поново саставити, може ли за сваког грађанина Србије постојати само једна Србија као његова држава којој има све разлоге да буде лојалан, може ли држава надиги страначке и друге поразне деобе и повратити поверење грађана, можемо ли сви ми показати нов национални карактер, нову снагу и спремност за нове међуљудске односе и националне победе, ето колико питања и разлога за постојање Треће Србије.

(Аутор је секретар Управног одбора Српског сабора Двери)